№ 29. Ausgabe B.

ГОМАН

Цэна с перэсылкай і дастаукай да хаты: на 1 год—4 м. 80 фэн., на ½ году—2 м. 40 ф., на 3 месяцы—1 м. 20 ф., на 1 мес.—40 фэн.

Беларуская Віленская часопісь выходзіць два разы у тыдзень: у аўторкі і пятніцы.

Адрэс рэдакціі: Вільня, Завальная 7. Адрэс адміністрацыі і экспэдыціі: М. Стэфанская 23.

Цэна абвестак: на 4-ай старане за радок дробнымі літэрамі—25 фэніг.; дробные абвесткі—па 5 фэн за слова. Абвесткі аб сьмерці—60 фэн. за лінейку дробн. друкам.

№ 29 (121). Год II. Вільня, 10 красавіка 1917 г. Цэна 5 фэн. (3 кап.).

9 красавіка.

Заходні тэатр:

Фронт Рупрэхта Баварскаго: Між Ленс і Аррас артылерыйская бітва дайшла ўчора вялікай сілы. Пасьля многагадзіннаго самаго сільнаго барабаннаго агня **бітва пры Аррас пачалася.**

Між дарогамі з Альбэр у Камбрэ і Пэррон былі невялікіе схваткі, якіе развівающа згодна з нашымі жаданьнямі.

На фронтах нямецкаго Насьледніка і Альбэрта Вюртэмбэрскаго — значная работа артылерыі.

Мы збілі ўчора 17 самалётоў ворагоў і 2 лятучые шары.

Усходні тэатр:

Фронт Леопольда Баварскаго: На паўночным усходзі ад Баранавіч, на палудзенным усходзі ад Коваля і каля Бэрэжан адбіты расейскіе патрулі.

На іншых фронтах — нічога выдатнаго.

8.IV. Заходні тэатр:

Пры Ляво адбіта з вялікімі стратамі француская атака. Узяты ў палон 48 французоў. Шмат у якіх мейсцох вострая артылерыйская бітва.

На усходнім тэатры: Нічога выдатнаго.

За месяц марэц збіты 161 самалёт і 19 лятучых шароў. Немцы утрацілі 45 самалётаў.

За ўчорашні дзень збіты у ворагоў 12 самалётаў.

ВАШЫНГТОН. Пасьля таго, як Ніжняя Палата прыняла рэзолюцію аб аб'яўленьні вайны, прэзыдэнт падпісаў аб'яўленьне вайны з Нямеччынай, якое пачынаецца славамі:

«Я, Вільсон, прэзыдэнт Злучэных Штатоў, заяўляю, што Злучэные Штаты знаходзяцца ў палажэньні вайны з імпэратарскім нямецкім правіцельствам».

ГАВАНА (Рэўтэр). Сэнат усемі галасамі прыняў рэзолюцію аб аб'яўленьні вайны між Кубай і Нямеччынай.

ВЕСТКІ З РАСЕІ.

ШТОКГОЛЬМ. Шведзкая газэта «Socialdemokraten» піша, што маскоўскі мітрапаліт выдаў здозву да верных проці англічан, каторая вызвала незвычайную сэнсацію.

КАЗАНЬ. Рада салдатоў і афіцэроў арэштавала глаўнакамандуючаго казанскім округам, генэрала Сандэцкаго, і пасадзіла ў вастрог, ня глядзячы на прыказ Гучкова асвабадзіць яго і на назначэньне яго членам вярхоўнай ваеннай рады.

КРОНШТАДТ. Орган расейскіх соцыал-дэмократоў, „Голас Праўды" закрыт расейскім тымчасовым правіцельствам за агітацію за мір.

ПЕЦЯРБУРГ. (П.Т.А.). 8.IV. Сягоньня пачаўся сёмы з'езд кадэцкай партіі. Праграма з'езду: 1) прагляд партыйнай праграмы аб палітычным ладзі ў Расеі; 2) устаноўчы сэйм; 3) адносіны партіі да вайны; 4) зямельная справа.

ПЕЦЯРБУРГ. (П.Т.А.). Тымчасовы урад загадаў організаваць спэцыяльную камісію дзеля выработкі інструкції аб выбарах у устаноўчы сэйм.

БЭРЛІН. Адзін палонны расейскі капітан сказаў:

„Новы урад абецаў арміі мір у два месяцы. Калі гэтая абецанка ня будзе споўнена, дык армія прымусіць урад зрабіць мір".

Замест 75 кап. салдатам цяпер плаціць па 6 руб. у месяц.

У Пецярбурзі адбылася нарада прадстаўнікоў камісіі работнікоў і салдатоў с прадстаўнікамі арміі на фронці аб справе далейшай вайны. Нарада пастанавіла прызваць правіцельство, каб яно адкрыта і публічна заявіло, што яно — проці ўсеЛякіх завеваньнёў і гатова ў кожын момэнт зрабіць мір без ніякіх аннэксій і контрыбуцій. У часі нарады маршалак сказаў, што соцыалісты будуць прызнаваць тымчасовае правіцельство толькі датуль, пакуль яно не адыйдзе ад рэволюцыйных прынцыпоў. Калі-ж тымчасовы урад пачне весьці перэговоры са старым правіцельствам замест зніштожыць яго да канца, дык соцыалісты разаб'юць тымчасовы урад.

„Хрыстос уваскрос!"

„Хрыстос уваскрос!" — з гэтым клічам з году ў год звязываецца радаснае, поўнае надзеі настраеньне: ідзе весна і нясе с сабою абнаўленьне ўсяе прыроды, а разам с тым родзіць у душах нашых новую веру у шчасьце і радасьць у жыцьці.

Але сёлета спатыкаем мы гэтае сьвято зусім незвычайна: хоць яшчэ йдзе вайна, хоць ліецца на ўсіх фронтах кроў чалавеча, ды ва ўсіх сэрцах пануе моцная вера, што гэта весна будзе апошняй ваеннай весной, што яна насе нам даўно жданы мір, а разам з ім нясе волю і долю для нашай вынішчэнай, сьмяртэльна змучэнай Бацькаўшчыны.

І, вітаючыся ўзаемна ў дзень Уваскрасеньня Сына Божаго, мы на кліч «Хрыстос уваскрос!» будзем адказываць: «Мір і Воля!»

„Весна народаў".

Праз морэ крыві, праз горы трупоў чалавечаство ідзе ўсё далей—упярод, страшэннымі ахвярамі купляючы шчасьце патомным пакаленьнём. І цяпер праз дымы бітв і пажарышч нашых мест і вёсак ужо загараюцца зоры новай долі: набліжаецца сапраўдная весна народаў.

Ешчэ колькі гадоў таму назад здавалося, што лёсы сьвету назаўсёды ўзялі у свае рукі дзяржаўные волаты, пры каторых зусім нікнулі галасы малых націй, нікнулі іх беды, іх жаданьня і патрэбы. Сусьветная вайна зьменіла гэта: мы ўжо чулі заявы гэтых волатоў дзяржаўных аб прызнаньні права на вольны быт малых націй, мы бачылі, як збываюцца сны аб волі палякоў і фляманцоў, і можам с поўнай верай глядзець на будучыну народу беларускаго і суседзёў яго.

Але весна народаў—ня толькі ў тым, што прызнаюцца іх нацыональные правы: вайна разбівае апошніе гнёзды царызму, няволіўшаго сотні гадоў многаміл ьённые грамады рабочаго люду, і гэтые массы здабываюць у дзяржаўным жыцьці належнае для сябе мейсцо, здабываюць право браць свае справы у свае рукі.

Мы бачылі развал самадзяржавія у Расеі: рознаязычные массы ле, каторые сотні гадоў стагналі пад страшэнным уціскам царскай уласьці, разам збудзіліся, пачулі ў сабе сілу і, як сіла сьвядомая, скінулі старые путы.

Волі народу ніхто не дае: волю народы здабываюць. І ў Расеі ня скончылося змаганьне народнае: ешчэ ўласьць тамака знаходзіцца ў руках тых кляс, каторые доўга будуць перэважываць дзякуючы сваей экономічнай і культурнай сіле. Але народ зрабіў ужо першы крок упярод, і нішто не здолее вярнуць яго у стан нерухавасьці і сну.

Якая-ж дарога развіцьця для нашаго народу і для нашаго Краю? Сумны абраз тутэйшых нацыональных адносін: на кожным кроку чуем ядавітые намовы да уціску слабейшых, да адступніцтва ад сваіго народу, да здзеку над сваімі братамі. І гэткую нягодную работу робяць ня людзі цёмные, каторым шмат можна было-бы дараваць: не, гэта робяць як раз тые элемэнты, каторые пануюць над народам і дзеля ўмацаваньня сваіго панаваньня аслабляюць гэты народ унутрэным змаганьнем. Але і ў нас, як па ўсім сьвеці, народ ужо глядзіць прасьвятлеўшымі вачыма на сьвет Божы, ужо распазнае сваіх прыяцелёў і сваіх ворагоў.

Ідзе «весна народаў» для ўсяго сьвету, ідзе яна і для нашаго Краю. І народ беларускі павінен ужо быць гатовым выйсьці на родную ніву—«араць, засеваць загон Божы»: яго будучына, яго доля цяпер у яго ўласных руках.

І. Мялешка.

Вячорные мысьлі.

Чытачы польскіх газэт у Вільні спатыкаліся не раз з напасьцямі на тутэйшую «польскую» мову. Пэўне, што яна рэжэ вуха наежджаючым у наш Край палякам: па-праўдзі, дык гэта—папсаваная беларуская мова. Але як у беларусоў—ведома, народу славянскаго—многа супольных слоў і карнёў с палякамі, дык польскіе «дзеяцелі», каторые зусім не прызнаюць ні беларусоў ні іх мовы, на гэтым грунці ўмаўляюць нам, што гэная «тутэйшая» мова ёсць акалечэная польская мова. Яны праліваюць над тэй мовай кракадзілавы сьлёзы і ўселякімі спосабамі хочуць яе «паправіць»: закладываюць спэцыяльные школы, устраіваюць лекціі і курсы, агітуюць, напамінаюць, а нават лаюць ды высьмеваюць. А тут, як на злосць, замест «zejdź» кажуць «злязуй», замест «Polska» — Польшча», замест «sklepik» — крамка. Спатыкаюцца і такіе словы, каторые для праўдзівых палякоў зусім незразумелы, як «гоман», або «лабуць»,—затое іншым з іх палякі прыдаюць зусім неспадзованае значэньне, і, напрыклад, слово «тутэйшы» ў «вольным пэракладзі» азначае ў іх «паляк»...

Прычына, чаму тутэйшые людзі, ня гледзячы на польскіе стараньня, не гаворацъ добра па польску, зусім ясна: польская мова для іх—чужая, і яны кажуць па беларуску толькі с польскімі налётамі. Гэтые налёты зусім не даводзяць, што скалечэную беларускую мову ў Вільні трэба перэрабляць на польскую. Вось жэ у Кракові кажуць: «zahajcuj fest w piecu»,—але там не знойдзеш такіх «мудрагелёў», каторые бы глядзелі на народную гутарку, як на «скалечэную немецкую мову» і закладалі-бы тамака нямецкіе школы дзеля «паправы» яе, ўзіраючыся на палякоў у Вільні...

Дарэмна, панове, ваша агітація ў нашым месьці: хоць так-званая «інтэлігенція» і стараецца гаварыць «po polskiemu», народ будзе заўсёды ужываць сваей мовы беларускай, якую вы «простай» называеце. Не паможэ тут нічога і тое, што, напрыклад, на сцэні ў «Lutni» вы будзеце гаварыць «po mazursku» (—дзякуй Богу, цяпер усё роўна сьмеяцца з гэткай ламаніны мэнка німа каму: аўстрыяцкіе палякі з Вільні даўно выехалі!.,).

Лабуць.

Калі пісан „Тарас на Парнасе“.

Ад паважанаго прафэсара д-ра Абіхта у Вроцлаве, вядомаго славіста, каторы цяпер чытае курс беларускай мовы у Вроцлаўскім унівэрсытэці, мы атрымалі цэнную стацьцю, напісаную па беларуску, каторая асьвятляе пытаньне, калі напісана беларуская паэма „Тарас на Парнасе“. Друкуемо яе без ніякіх змен, шкадуючы толькі, што ня можэмо захаваць орыгінальнаго правопісы аўтара стацьці с прычыны недастачы адпаведных друкарскіх знакоў (Рэд.).

У прадмове да новага перагледжэнага выданьня «Тараса на Парнасе» (Вільня 1909 г.) сказана, што гэта паэма пісана ў першай палавіне прошлага веку, праўдападобна адным із вучняў даўнейшай Горэцкай Акадэміі Сельскай гаспадаркі (Магілёўскай губэрні). Ня ведаю, на чым палягае гэна дагадка. З другога боку ясна, што «Тарас на Парнасе» ня можэ быць творам Вінцука Дунін Марцінкевіча, бо той вельмі паважны і богабойны песьняр ніколі не пазволіў-бы сабе зьдзекавацца з багоў, нават і паганскіх. Апрача таго і мова «Тараса» мала напаміна мову Марцінкевіча. Не знаючы аўтара гэнай паэмы, мы ўсёткі можэм устанавіць год, у каторым яна напісана.

У шостай песьні мы чытаем: «Я вас аблаіў на ўвесь сьвет, як Гогаля у прошлым леце». Гэтые словы ачэвідна датычацца Гогалевага «Рэвізара», каторы явіўся на сцэне у 1836 г., і той, каторы так адзываецца, будзе не хто іншы, як Тадэуш Бэнэдыктавіч Булгарын († 1859 г.), каторы с 1825 г. ў суполцэ з Мікалаем Іванавічам Грэчам, выдаваў «Северную Пчалу». Апошні і ёсць спісацель слаўнай у сваё ўрэмя граматыкі.

У сёмай песьні Тарас расказывае: «Сам Пушкін, Лермонтов, Жукоўскі і Гоголь шпарка каля нас прайшлі, як павы, на Парнас». Дык Пушкіна, памёршаго 29-га студня 1838-га г., наш аўтар лічыць яшчэ між жывучых, пішучы ў 1837-ым г. Калі-б знайшліся спісы вучняў Горэцкай Акадэміі гэтаго года, то мы мо і маглі-б адгадаць імя сачыніцеля «Тараса на Парнасе».

Праф. Д-р Абіхт.

ВРОЦЛАЎ.

Нашы лясы.

Здаўна ў нашым Краю лічылі лясы за глаўнае нашэ пасьля сельскай гаспадаркі багацьце: пасьля таго, як счэзла тут паншчына, а з ей—дармовые для паноў мужыцкіе рабочые рукі, панскіе двары у значнай меры апіралі свой быт на лясной гаспадарцы, ці, справедлівей, на нішчэньні лясоў і праеданьні іх. Даволі сказаць, што, напрыклад, у 1907 гаду толькі заграніцу (у Нямеччыну) вывязьлі ад нас дрэва на 36.132.000 марак, ня лічучы таго, што пайшло на палудзень Расеі—па Дняпры, ды было спажыткована на мейсцы.

Многа лясоў знішчыла рабунковая дворная гаспадарка — ня гледзячы на «пілнаваньне» казённых лесаахраніцельных камітэтоў, ад каторых за грошы можна было заўсёды атрымаць патрэбнае пазваленьне на вырубку лесу. Страшэньне вынішчыла лясы і вайна, асабліва ў занятых немцамі землях, праз каторые пракацілася ваенная хваля. І дзеля таго, каб пасьля вайны аблічыць нашы страты, цікава глянуць на тое, што мы мелі перад вайной.

Паводлуг справоздачы ляснога дэпартамэнту за 1908 год, казённых лясоў у трох занятых губэрнях Беларуска-Літоўскаго краю было:

у Віленскай губ . .	309.492 дзес.
у Гродзенскай губ. .	334.894 „
у Ковенскай губ. . .	191,198 „
Разам	835.584 дзес.

«Удзельных» (царскай сям'і) лясоў, падлегаючых надзору лесаахраніцельнаго камітэту, лічылося 115.550 дзес. у Гродзеншчыне.

Да прыватных асоб прыналежало падлегаючых надзору лесаахраніцельнаго камітэту лясоў

у Віленшчыне . . .	644.322 дзес.
у Гродзеншчыне . .	353.065 „
у Ковеншчыне . . .	432.011 „
Разам . .	1.429.398 дзес.

да селян і сельскіх грамад

у Віленшчыне	18.252 дзес.
у Гродзеншчыне . . .	7.648 „
у Ковеншчыне	1 „
Разам	25.901 дзес.

і да іншых

у Віленшчыне	767 дзес.
у Гродзеншчыне . . .	9.857 „
у Ковеншчыне	1.747 „
Разам	25.371 дзес.

Усе гэтые цыфры, апрыч цыфр казённых лясоў, не зусім поўные: да іх не ўлучэны лясы, якіе не знаходзяцца пад надзорам лесаахраніцельных камітэтоў, хоць, праўду кажучы, такіх лясоў мала (дробные гаі і т. п.). Усё-ж і яны ясна паказваюць, што лясы ў нас сталіся выключна ўласнасьцю казны і панскіх двароў. Да казны належыць 835.584 дзес., да двароў—1.429.398 дзес., а да селян і сельскіх грамад—25.901 дзес.

А. Н.

У Вільні і ваколіцах.

× **Кабарэт.** У аўторак, на трэйці дзень Сьвят, у Беларускім Клюбе (Віленская 28) адбудзецца артыстычны Кабарэт, ладжэны беларускай драматычнай дружынай пад кірунвам п. Ф. Олехновіча.

У праграмі—многа новых і цікавых нумэроў.

Пасьля выпаўненьня праграмы—танцы.

Пачатак—а 7 гадз.

У сераду, на чацьвёрты дзень Сьвят,—танцавальная вечарынка. Госьці плацяць 50 фэн.

× **Рэвізія крам са спажыўнымі прадуктамі.** У найбліжэйшым часі мае адбыцца агульная рэвізія паліціей спажывецкіх крам. Будуць агледаць і вагы, меры, вагі і т. д.

× **Шахматны турнір.** У часі сьвят адбыўся шахматны турнір у Soldatenhejm'е толькі для ваенных.

× **На вагзалі.** У салі III класу на вагзалі аддаецца ў арэнду уборная. Прэдлажэньня прынімаюцца да 15. IV. 17.

× **Летні час** устанаўліваецца ізноў 16 красавіка а 2 гадзіне раніцы. 16 красавіка а 2 гадзіне перад палуднем гадзіннікі будуць перэстаўлены на 3 гадз.

× **Хлеб на карты** Ад 11 красавіка па старой цане (18 фэн. за расейскі фунт) будуць даваць замест 250 грамоў толькі 150 грамоў хлеба ў дзень на душу. За далейшые 100 гр. хлеба прыдзецца замест 4½ фэн. плаціць 15 фэн. Аднак, замест гэтых 100 гр. хлеба можна дастаць ў местовых крамах 80 гр. мукі, або 60 гр. круп, гароху і т. п.

× **Курс рубля:** офіцыальны — 2 м. 00 фэн. за рубель; у банках пры прадажы — 2 м. 38 ф., пры куплі—2 м. 42 ф.

Пазычковая каса бярэ 6%.

Вялікдзень.

Два сьвяты на сьвеце—ад нівы да нівы:
Христос уваскрос! наступае весна!
Глянь сьмела, глянь вольна, шчасьліў, не-
[шчасьлівы,
І далей к жыцьцю с паніжэньня і сна!

Гэй, гэй, на спатканьне вялікіх двух сьвятаў!
Сьпяшыцэ супольна, хто ў путах ня згніў!
Хай льюцца—выльюцца ад хаты да хаты
Ў адно ўсе грамады, ўсе людзі ўсіх ніў!

Вялікдзень! Вялікдзень! ад нівы да нівы
Забыў не адзін з нас недаўные дні,
А ўспомні—прыпомні, шчасьліў, нешчасьлівы,
Аб тых, што ў сьвітаньні на век адыйшлі,—

Ўсе костачкі тые на гонях папарных,—
Жывых, што ў бязпуцьці акуцьцем зьвіняць...
Прыпомні, дай слова ня счэзнуці марна,
Пачатую справу шырыць, расшыраць!

Вялікдзень! Вялікдзень! ад нівы да нівы
Заводзе бацькоў сваіх песеньку сын.
Зірні-ж, азірніся, шчасьліў—нешчасьлівы,
І заўтра на поле да сох, як адзін!

Дягэтуль мы плачэм, дагэтуль мы стогнем,
Адвечных ня можэм пазбыціся сьлёз...
Наперад па шчасьце! Хай злое ўсё дрогне,
Весна ўжо на сьвеце! Христос уваскрос!

Янук Купала.

Злые вочы.

Апаведаньне нэрвоваго чэлавека.

(Гл. пачатак «Гоман» № 28).

Раз, праходзячы таўкучым рынкам, убачыў я на дзьверах аднэй ліхой крамкі невялічкі, малеваны на палатне, партрэт маладой кабеты. Адзета яна была у блакітны атласовы халат і апаясана тоўстым шаўковым шнуром з блакітнымі кутасамі. За шнурком, з левай стараны, была заткнута краска чырвонаго гвоздзіка. Я заўсёды лічыў нацыональнай беларускай краскай чырвоные гвоздзікі і дзеля гэтаго купіў той партрэт. Калі, прыйшоўшы дамоў, я павесіў на сьцяне той партрэт і ўгледзіўся у твар незнаёмай красуні, то замёр ад страху: з румянаго, маладога тварыка, акружэнаго характэрнымі лёчкамі часоў Напалеона I,—на мяне глядзела пара злых шэрых вачэй. Тых самых шэрых вачэй, каторых я шукаў і баяўся.

І я сарваў са сьцяны партрэт, абліў бэнзынай і, падпаліўшы, кінуў у печ.

Была тады 8-я гадзіна вечара.

А назаўтрае раніцай, а 11-ай гадзіне, мне падалі тэлеграму, што маці мая учора а гадзіне 8-ай аддала Богу душу сваю...

Ажаніўшыся, я прызабыў крыху трапіўшые мяне злые вочы, бо найболей зазіраў у вочы сваей каханай жонкі. На трэцьці год пажыцьця Бог нас надзяліў сынам, і мы лепшые дні нашаго жыцьця праводзілі каля яго калысачкі. Было яму ўжо 8 месяцоў, як захварэў ён на брушны тыфус. Мы з жонкай з затаёным духам у грудзях пачародзі сядзелі дзень і ноч над калыскай, угледаючыся, як ён змагаўся са сьмерцю. У крытычную ноч крызысу хваробы я сядзеў пры калысцы. Бязсонные ночы, напружэные даўжэйшы час нэрвы разам зламыліся на тое, што я задрэмаў седзючы. Збудзіў мяне нейкі ільдзіста-сьцюдзёны веў і шэлест. Я расплюснуў вочы і ўбачыў, як ад калыскі майго дзіцяці адходзіць нейкая у чорна адзетая, стройная, высокая кабета. Дайшоўшы да дзьвярэй, яна агледнулася праз плячо на мяне, і я пазнаў яе... То была тая самая маладая асоба са спаленаго мной партрэту. Я ўскочыў на роўные ногі і кінуўся да дзьвярэй, а пасьля у цёмны пакой, куды яна пайшла, але нідзе не знайшоў нікога. Вярнуўся я назад і, кіраваны благім прачуцьцем, кінуўся да калыскі, але дзіця ў ей спало крэпкім сном—пасьля доўгіх дзён першы раз роўна аддыхаючы.

(Канец будзе).

Амбуляторыя т-ва лекарскай і спажыўнай помачы.

(Справоздача ад 1. X. 1915 да 1. III. 1917).

С таго часу, як расейцы пакінулі Вільню, работа т-ва лекарскай і спажыўнай помачы, працаваўшаго ад пачатку вайны ў мястэчках і вёсках Віленскай, Ковенскай і Гродзенскай губэрній, закладаючы там свае «пункты», агранічываецца утрыманьнем толькі амбуляторыі ў Вільні. Да мая 1916 г. амбуляторыей кіравала др. Абрамовіч, а пасьля выезду яе — др. Шабад.

Число хворых (першаразовых і паўторных), якім амбуляторыя давала помач, узрастало гэтак:

у 1915 гаду:

у кастрычніку — 513, у лістападзе — 616, у сьнежню — 750.

у 1916 гаду:

у студні — 722, у лютым — 926, у марцу — 1056, у красавіку—750, у маі — 1392, у чэрвеню — 2015, у ліпню — 2150, у жніўню — 1963, у верасьні — 1349, у кастрычніку — 1261, у лістападзе — 1368, у сьнежню — 1187.

у 1917 гаду:

у студні—1308, у лютым—1142.

За ўвесь час справоздачы (17 месяцоў) — 20,468.

Аказываючы ў шырокіх размерах лекарскую помач, амбуляторыя са сваей аптэкі выдае лекі, а так сама малако, крупы і іншые прадукты, часам — бялізну і опраткі для малых дзяцей. У амбуляторыі робіцца невялікіе хірургічные опэрацыі і перавязкі. Хворых на заразьлівые хваробы кіруюць у бальніцы. Між хворымі вельмі многа мае чэсотку (scabies) і паршы (favus). Ад першай можна адпаведнымі лекамі вылячыць; але паршоў звычайнымі спосабамі (мазямі) лячыць не ўдаецца, і ўсё, што тут можна зрабіць — гэта тое, што хвароба робіцца менш заразьлівай, і дзеці могуць бяспечна хадзіць у школы і ахронкі. За апошнюю зіму было вельмі многа хворых (глаўным чынам дзяцей), адмарожыўшых рукі і ногі; тут пры благім стрававальні і холадзі лячэньне было вельмі труднае.

Лекі выдаваліся апрыч хворых, звертаючыхся да амбуляторыі, ешчэ членам прафэсыональных саюзоў, — разам сярэднім лікам 39 рэцэптоў у дзень. Але ешчэ важней выдача хворым малака: цяпер выдаецца яго па 400—450 порцій што дзень. За дастаўку малака падзяка належыцца «Centrale der Städtischen Krankenhauser», каторая ад красавіка 1916 г. выдае малако па 35—40 фэн. за літр цэльнаго і 18—20 фэн. за літр збіранаго (с пад цэнтрыфугі). За 17 месяцоў амбуляторыя выдала 34.626 літроў малака.

Спярша як лекі, так і малако, амбуляторыя выдавала бедным хворым дарма. Але цяпер, с прычыны недастачы грошы, назначана плата: 10 фэн. за ¼ літра цэльнаго або ½ літра збіранаго малака (цэльнае толькі для дзяцей; каля 35 порцій малака ў дзень выдаецца дарма), ды 10 фэн. за лекарство. Да гэтаго амбуляторыя даплачывае: да малака—каля 300 м. у месяц, да лекоў — больш 150 м.

Між хворымі за першы год хрысьціян і жыдоў было пароўну, але пасьля жыды пачалі пераважываць (64%) і за апошние месяцы становяць каля 80%. Паводлуг веку хворых было да 1 году—35%, ад году да 5 г.—25%, ад 6 да 10 г.—15%, ад 11 да 15 г.—4%, а сталых—каля 21%. Хворые належаць да самай беднаты (сем'і запасных, беспрацных, падзёньнікоў, рамесьнікоў і т. п.)

Абарот грошы ад пачатку работы таварнства да 1 кастрычніка 1915 г. быў каля 40.000 руб. Грошы гэтые глаўным чынам паступалі ад сталічных агульна-расейскіх організацый. У момант адходу расейцоў у кассе таварыства аставалося каля 7.000 руб. Цераз год, за каторы ніскуль падмогі не было, грошы гэтые ўсе разыйшлі ся, ды ешчэ аказалося доўгу 2½ тысячы марак. Амбуляторыю прышлося бы зачыніць, калі-б не падмога ад жыдоўскіх заграничных камітэтоў праз рабіна д-ра Леві— 2.000 м. і ад местоваго ураду — 3.000 м. Але і гэтаго было мала, і прышлося назначыць плату за малако, лекі і інш. Цяпер выдаткі амбуляторыі даходзяць у месяц 1000 м., і местовай падмогі 500 м. далёка не хватае. Патрэбна помач у вялікшай меры, тым болей, што, як паказала статыстыка, ў маі, чэрвені і ліпні трэба ждаць новаго узросту числа хворых.

Рэволюцыя у Расеі.

ШТОКГОЛЬМ. Офіцыозная «Речь» пішэ:

Першые весткі аб становішчы селян даносяць аб спробах руйнаваць паветовые урады і рабаваць прыватнае дабро. Селянство, вядома, спадзяецца новаго раздзелу зямлі, і на гэтым грунці можна ждаць сур'ёзных стычак.

«Утро Россіі», якое стаіць за новы урад, пішэ:

У Харкоў прыйшлі трывожные весткі аб настраеньні селян у розных паветах, дзе робіцца спробы гвалтоў.

Прыхільнае да правіцельства «Русское Слово» даносіць, што будзяць трывогу ўсё часьцейшые весткі з Бэссарабіі аб аружных грабежствах. Між работнікамі шырыцца пропаганда за разрухі.

У 194 пешым палку ротны суд, злажаны з 2 афіцэроў і 4 салдатоў, засудзіў выдаліць са службы 1 паручыка і 1 фэльдфэбэля. Калі палкоўнік заявіў, што пастанова суда павінна быць зацьверджэна дывізіей, дык уся рота пастанавіла дабівацца споўненьня прыгавору ўраз-жэ, грозячы іначэй неслухмянасьцю.

У прыказе па арміі глаўнакамандуючый Алексеев апавешчае, што рэволюцыонэры, якіе адбіраюць аружжэ у жандароў, будуць аддаваць пад ваенна-палевы суд.

«Times» пішэ, што Керэнскій высказаўся аб устаноўчым сходзі, быццам яго можна будзе сазваць толькі пасьля пабеды над немцамі, калі будуць вольные рукі дзеля організацыйнай работы.

«Daily Telegr.» даносіць, што камітэт работнікоў выпусьціў проклямацыю проці заваеваньняў. Аднак, калі будзе зроблена напасць на Расею, дык яна будзе прымушэна бараніцца да канца.

У камітэці работнікоў і салдатоў, зложэным с 3.000 асоб, Богданоў прэдлажыў паменшыць число членоў. Аднак, прэдстаўнікі работнікоў адказалі, што яны не дапусьцяць паменшаньня числа членоў.

ЛОНДОН. «Financiale Times» прэдлагае англіцкаму правіцельству паслаць парлямэнцкую дэпутацію дзеля паддзержкі новаго ураду ў Расеі, каторы складаецца, праўда, с сумленных, ды мала практычных гасударственных работнікоў.

ШТОКГОЛЬМ. Князь Трубецкой друкуе ў «Речы» стацьцю, прызываючы саюзьнікоў паддзержаць расейскую дзержаву ў часі цяперашняй навальніцы. Цяперашні час — вельмі крытычны, але праз некольکі месяцоў Расея здалее споўніць свае задачы сваімі уласнымі сіламі.

Як даносяць з розных крыніц, настраеньне за скоры мір нават цаной сур'ёзных ахвяр узрастае. На першым мейсцу стаўляюць унутраные рэформы, магчымые толькі ў часі міра. Вайну адчуваюць усе слаі насяленьня, як вялікі ціжар, каторы не дае правясьці ў жыцьцё асноў дэмократычнай свабоды. Праўду кажучы, між членамі тымчасоваго правіцельства толькі Мілюков і кн. Львов цьвёрда стаяць за вайну. Нават Гучков ад часу рэволюціі стаіць за мір. Калі цяперашніе урадовые кругі паказываюць, што яны хочуць далейшай вайны, дык гэта лёгка зразумець с палітычнаго пагляду. Не укрываючые сваіх настраеньнёў радыкалы высказываюць адкрыта тое, што цішком думаюць урадовые кругі.

Правіцельство апавешчае адозву, падпісаную ўсемі міністрамі, да работнікоў мэталюргічных фабрык палудзённай Расеі. У адозве прызываюць работнікоў стануць іаноў на работу на старых варунках.

ШТОКГОЛЬМ. У Кронштадці ўсё ешчэ дзержаць пад арэштам задзержаных матросамі 300 афіцэроў, выдаць каторых цэнтральнаму правіцельству матросы адмовіліся.

У Пецярбурзі адбыўся мітынг, прыняўшый рэзолюцію, каб ваенных, якіе лічаць сябе анархістамі, звальнялі-бы ад службы.

ПЕЦЯРБУРГ. (П. Т. А., В. Т. Б.) 5. IV. Сягоньня а 9 гадз. раніцай пачаліся цывільные пахароны ахвяр рэволюціі. Шэсць працэссій з розных часьцей места злучыліся у адну, каторая пайшла на Марсово поле, дзе была выкапана брацкая магіла. Число учасьнікоў даходзіло 1 мільёна. Кожын раз, як апускалі у агульную магілу труну, с Петрапаўлаўскай крэпасьці, дзе сядзіць больш за 100 чыноў старога ладу, чуваць было салют. Усе фабрыкі і прэдпрыемства былі зачынены. Школы, банкі і тэатры—гэтак сама. Место ўзяло на сябе апеку над сем'ямі рэволюціі. Некаторые газэты выйшлі ў чорных рамках.

З усяго сьвету.

Грозьба рэволюціей у Румыніі.

ШТОКГОЛЬМ. У Румыніі узрастае трывога. Ня гледзячы на заяву Братіану, што парлямэнт будзе распушчэн на неазначаны час 15 красавіка, лібэральная і дэмократычная партіі пастанавілі далей адбываць заседаньня Парлямэнту. Гэта пастанова напамінае сабой прыпадкі, якіе папярэдзілі расейскую рэволюцію.

У Яссах шырацца чуткі аб узрастаючай рэспубліканскай агітацыі.

Падгатоўка паўстаньня ў Ірляндіі.

ЛОНДОН. Арэштованы кур'еры ірляндзкіх рэволюцыонэроў с па-

перамі, з якіх відаць падгатоўку новаго паўстаньня. Падарожа караля Гэорга ў Ірляндію адложэна с прычыны баязьні, што яго прыезд могбы паслужыць сыгналам да рэво люціі.

Англіцкае правіцельство не важыцца узлажыць агульную ваенную павінасць і на Ірляндію.

ТЭЛЕГРАМЫ.

Нямецкіе апавешчэньня:

6.IV. Заходні тэатр:

Артылерыйская бітва на фронці Артуа шмат узмацавалася. Пры Сапіньёль, на поўначы ад Рэймсу, мы ўзялі ў палон 15 афіцэроў і 827 салдатоў і здабылі 4 мінамёты і 10 кулемётаў.

Пры Дуэ мы знішчылі англіцкую лятучую эскадру с 4 самалётаў.

Барон ф. Ріхтгофэн збіў сваіх 35 і 36-го ворагоў. Апрыч гэтаго, ворагі утрацілі ешчэ 10 самалётаў.

У нас нехватае 3 самалётаў.

Усходні тэатр:

Фронт Леопольда Баварскаго: Каля Рыгі, Іллукшта, Таболаў, Залатой Ліпы і Нараёўкі расейская артылерыя развівала сільны агонь.

На палудзенным заходзі ад Бэрэжан расейцы ўзарвалі адну міну.

3 красавіка мы ўзялі пры Таболах 130 афіцэроў, больш за 9500 салдатоў, 15 гармат, 150 мінамётаў і кулемётаў, ды шмат ваенных матэр'ялоў.

На фронтах *эрц-гэрцога Іозэфа*, *Макензэна* і *Македонскім* — наагул, без перамен.

Аустрыяцкіе апавешчэньня.

ВЕНА 5.IV. Усходні тэатр: (гл. нямецк. апав.).

Італьянскі тэатр: Італьянскіе лятуны абкідалі бомбамі Брэсіну і Сістіанс.

ВЕНА. 6.VI. Усходні тэатр: (гл. нямецк. апавешч.).

Італьянскі тэатр: Нічога выдатнаго.

Некольк эскадр нашых марскіх лятуноў абкідалі Градо і Горго найцяжэйшаго і цяжкаго калібру бомбамі. Адзін з нашых лятуноў не вярнуўся.

КАЛЯ ВАЙНЫ.

БЭРЛІН. (Б.Т.Б.). 6.IV. Ад 30 марца па сягоняшні дзень нашымі падводнымі лодкамі ізноў затоплено 134.000 тонн.

Нямеччына і Амэрыка.

ВАШЫНГТОН. (Рэўтэр. В.Т.Б.). Ніжняя Палата прыняла рэзолюцію аб вайне.

ВЕНА. Аўстрыяцка-вэнгерскі пасол у Вашынгтоне атрымаў загад разарваць дыплёматычные зносіны са злучэнымі Штатамі і узяць пашпарты свае, членоў пасольства і консульств.

Офіцыальны «Fremdenblatt» бачыць у гэтым праяву неразрыўнаго саюза між Аўстрыей і Нямеччынай.

ВАШЫНГТОН. (Рэўтэр). Правіцельство зажадало ад конгрэссу ўраз жэ даць крэдыты для арміі і флоту на 15 мільярдоў марак, у тым ліку для арміі — 13 мільярдоў.

НЬ'Ю-ІОРК. Амэрыканскае правіцельство пазбавіць волі тых амэрыканскіх немцоў, каторые ня згодзяцца з ваеннай палітыкай Злучэных Штатоў.

НЬ'Ю-ІОРК. У Вашынгтоні вельмі нездаволены Карранцай, бо ён на пытаньне амэрыканскаго правіцельства, як ён думае аднасіцца да нямецкай агітаціі ў Мэксыцэ, не даў ніякаго адказу.

Спіс ваенна-палонных з нашаго краю.

З Вільні і Віленскай губэрні.

Табор для ваенна-палонных Lansdorf.

Паўлоўскі Кароль, Сінцы.
Даліневіч Владыслаў, Лідзянцы.
Малішэўскі Міхал, Высокі Двор.
Панцюковіч Іван, Заполе.
Грыгут Адам, Стары Двор.
Купрыяновіч Павал, Дзедукі.
Шэран Антон, Лінкманскі.
Шаблінскі Казімір, Вільня.
Якублёнак Казімір, Грэзуны.
Чэснулевіч Александар, Шуруч.
Поленіс Вінцэнты, Ербарск.
Керыс Язэп, Яніпкі.
Дамісэвіч Алаксандар, Евье.
Алекур Міхаіл, Лігмянск.
Машайліс Станіслаў, Нешкары.
Кобцух Геронім, Вільня.
Антоновіч Язэп, Мойщац.
Мордус Броніслаў, Вільня.
Шыбайлоў Нікоцэм, Сьвенцяны.
Пукас Осіп, Шурвінск.
Пальюкас Александар, Чырвінск.
Цацук Міхаіл, Кулешын.
Блеккэ-Стігаб Фрідрых, Дзісна.
Рапопорт Мэер, Чэрневічы.
Блёх Абэль, Снія.
Сай Ёсель, Дзісна.
Зэтлін Якуб, Вільня.
Казэв Іцык, Вільня.
Букасін Ісаак, Еды.
Дадідовіч Есель, Вільня.
Дземідовіч Пётр, Войстом.
Богдановіч Мікалай, Вільня.
Полуян Пётр, Подгалішкі.
Олейнікоў Франціш, Вільня.
Дайгэс Станіслаў, Богдзюшы.
Новекі Васіль, Лебедзево.

(Далей будзе).

АБВЕСТКІ.

Друкавана у друкарні М. Кухты. Выдавецтво «Гоман». Редактар В. Ластоўскі.